

4. koncert - Lørdag den 26. januar 2019 kl. 15.00

Programnote: Små perler af store mestre

Georg Muffat kom til verden i Savoyen, de høje vestlige Alper der nu er en del af Frankrig. Han anså sig for at være tysk, men han blev oplært i Paris og stærkt påvirket af den tyve år ældre Jean-Baptiste Lully - datidens ledende skikkelse i fransk tonekunst. Men stilistisk og personligt blev Muffat i sjælden grad kosmopolit og intellektuel, han havde flere ansættelser i Tyskland, men også i Østrig, Italien og det nuværende Tjekkiet - i byer som Rom, Wien, Prag og Salzburg. I Rom fik han nær kontakt med Corelli, med cembalovirtuoson Bernardo Pasquini og også med Scarlatti den ældre. Muffat døde i 1704, 50 år gammel, som højt respekteret kapelmester ved hoffet i Passau.

Kendskabet til tidens vidt forskellige stil-udtryk og spillemåder gjorde ham usædvanlig grundig med sine angivelser af karakter, tempo, artikulation, buestrøg etc., og han videregav derved uvurderlig viden om opførelsespraksis til senere tider. I 1701 udgav han *auserlesene* (= udsøgt) *Instrumental-Musik, 12 concerti grossi* med åbenlyst italienske rødder og en raffineret udnyttelse af forholdet mellem concertino (solister) og ripieno (orkester). Få år før havde han udsendt to samlinger med franske suiter (*Florilegium*), og han drømte om at forene italiensk og fransk i en tysk-international stil. Og netop den drøm var hvad Telemann, Bach og Händel i de følgende årtier virkeliggjorde. De latinske titler er usædvanlige og lidt højloftede, men giver en idé om Muffats lærdom og tankegang - *Perseveranti* er de "vedholdende", *Propitia sidera* nærmest "yndede stjerner". I denne tolvte koncert findes et af Muffats mesterstykker, den vældige, sindrige *Ciacona*, hvor en stadigt gentaget bas-melodi danner basis.

Koncerten for to violiner er blandt Vivaldis berømte, og blot efter få takter af indledningen mindes man med ærgrelse den tåbelige og uvidende gamle musikervittighed at han ikke skrev 600 koncerter, men den samme koncert 600 gange! For faktisk er Vivaldis eksperimenterelyst, opfindsomhed og skrupelløst vildtvoksende fantasi endeløs. Knap så kendt er den virtuose koncert for to celli, en virtuositet der stadig er gådefuld, for alt tyder på at også denne koncert er komponeret for hans orkester på *Ospedale della Pietà*, vajsenhuset med tilhørende musikskole for fader- eller forældreløse kvinder i Venezia hvor han med afbrydelser var ansat i årtier. En engelsk rejsende der besøgte byen i 1720 noterede at "på alle helligdage er der koncerter med stedets unge kvinder; de sidder i det øvre galleri, skjult af et jerngitter". Svaret på hvordan pokker disse teenage-amatører kunne håndtere så store instrumentale krav giver stadig forskere grå hår - celloens karriere som soloinstrument var knap begyndt endnu, og ingen af Vivaldis 30 cellokoncerter blev trykt mens han levede.

Republikken Venezia var på retur som stormagt, og i slutningen af 1730'erne døde Vivaldis vigtigste mæcen, hans operaer gik af mode og *La Pietà* fornyede ikke hans kontrakt. Han håbede på bedre held i Wien, men endte i 1741 sit liv her, overset og så ludfattig at han blev stedt anonymt til hvile på Wiens fattigkirkegård. Samme skæbne overgik præcis halvtreds år efter Wolfgang Amadeus Mozart.

I samtiden var Georg Philipp Telemann den eneste komponist med et internationalt ry der kunne matche eller undertiden endog overstråle Händels. De to havde mødt hinanden i Leipzig allerede da Händel var knap seksten år, senere sås de flere gange i Leipzig, og da Händel flyttede til London korresponderede de. Telemann er sandsynligvis alle tiders mest produktive musikskaber, men han dyrkede desuden flere forskellige hobbyer, han kunne spille på alle orkestrets instrumenter, han skrev digte og også en satirisk roman – foruden med ti års mellemrum hele tre selvbiografier. De i alt fire 4-satsede koncerter for fire violiner *concertati* er uden continuo, hvad der nok var usædvanligt, men slet ikke uhørt. Hvornår de elegante, ofte parvist imiterende satser er skrevet, vides ikke, men usædvanlig formgivning og betydelig harmonisk dristighed tyder på privat hjemmebrug eller måske undervisning.

Også til Bach havde Telemann nære relationer, i 1702, kun 21-år gammel, havde han reorganiseret Leipzigs *Collegium Musicum*, og han blev gudfar til Bachs næstældste og senere mest berømte søn, Carl Philipp Emanuel, der fik sit mellemnavn efter ham. I 1730'erne ledede Bach flere hundrede koncerter som kapelmester for *Collegium Musicum*, og bevarede stemmer viser at han opførte såvel egne værker i mere eller mindre omarbejdet form som instrumental- og vokalmusik af tidens mest værdsatte komponister - ikke mindst Händel, Telemann, de yndede italienere og kolleger fra Dresden.